

ЗАТВЕРДЖУЮ

Т.в.о. ректора

Дніпровського державного

університету внутрішніх справ

кандидат технічних наук, доцент

Ігор МАГДАЛІНА

24. 10. 2025 р.

ВИСНОВОК

про публічну презентацію наукових результатів дисертації Вашіліна
Романа Вікторовича на тему «Адміністративно-правові засади
громадського контролю за діяльністю Національної поліції України»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 Право
за спеціальністю 081 Право, затвердженої Вченою радою
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
28 жовтня 2021 року (протокол № 2)

ВИТЯГ

з протоколу спільного засідання кафедр адміністративного права і
процесу, адміністративно-правових дисциплін та публічного управління,
теорії держави і права від 23 жовтня 2025 року

Головуючий – доктор юридичних наук, професор Логвиненко Б.О.

Секретар – доктор філософії в галузь право Пісоцька К.О.

Присутні:

доктор юридичних наук, професор Юнін О.С., доктор юридичних наук,
професор Собакарь А.О., доктор юридичних наук, професор Миронюк Р.В.,
доктор юридичних наук, професор Савіщенко В.М., доктор юридичних наук,
професор Пиріг І.В., доктор юридичних наук, професор Шаблистий В.В.,
доктор юридичних наук, професор Золотухіна Л.О., доктор юридичних наук,
професор Кононець В.П., доктор юридичних наук, доцент Резворович К.Р.,
доктор юридичних наук, професор Боняк В.О., доктор юридичних наук,
старший науковий співробітник Березняк В.С., кандидат юридичних наук,
доцент Молчанов Р.Ю., кандидат юридичних наук, доцент Дрок І.С., кандидат
юридичних наук Дзюба І.В., доктор філософії в галузі права Бобрішова Л.В.
доктор філософії в галузі права Чалик В.Р.

З присутніх – 7 докторів наук, 4 кандидатів наук (докторів філософії) –
фахівців за профілем поданої на розгляд дисертації.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення дисертаційного дослідження Ващіліна Романа Вікторовича на тему «Адміністративно-правові засади громадського контролю за діяльністю Національної поліції України», поданого на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право щодо рекомендації для попереднього розгляду та захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

СЛУХАЛИ:

Доповідь здобувача ступеня доктора філософії Ващіліна Романа Вікторовича на тему «Адміністративно-правові засади громадського контролю за діяльністю Національної поліції України».

У своїй доповіді дисертант визначив мету, завдання, предмет, об'єкт і методи дослідження, розкрив структуру роботи та основні її положення, показав їхню новизну, теоретичне та практичне значення, а також обґрунтував актуальність обраної теми дисертаційної роботи.

Доповідач зазначив, що Національна поліція України є безсумнівно ключовою інституцією в системі правоохоронних органів, від неї залежить забезпечення охорони прав і свобод людини, адже поліцейські протидіють злочинності, підтримують публічну безпеку й порядок. Зазначаючи тему завдань і повноважень поліцейських, важливим питанням є налагодження дієвого адміністративно-правового механізму контролю за діяльністю поліції. Магістральною лінією наразі є побудова за кращими демократичними практиками (на противагу радянській каральній традиції органів, які нібито мали за мету підтримувати правопорядок у державі) інституту саме громадянського контролю за діяльністю Національної поліції України. Окрім потреби для нашого суспільства у побудові ефективної взаємодії між поліцією та громадянським суспільством на засадах партнерства, взаємоповаги, налагодження громадського контролю за поліцією є важливим індикатором готовності до вступу України у Європейський Союз. Зауважено, що цей інститут є відносно новим для України і, як і будь-яке інше нове для суспільних відносин явище, його неможливо всеосяжно висвітлити в одному чи декількох дослідженнях, науковий доробок потребує міцного теоретичного фундаменту, наше ж дослідження здійснювалося в нових умовах, пов'язаних із повномасштабною війною. Водночас такий контроль є явищем, яке може швидко зазнавати змін відповідно до суспільного і технологічного розвитку.

За опитуваннями соціологічної групи «Рейтинг» на замовлення Консультативної місії Європейського Союзу, в Україні в 2024 році рейтинг довіри до Національної поліції становив 48 відсотків (для порівняння, до судової гілки влади за опитуваннями Київського міжнародного інституту соціології у 2024 році рівень довіри становив 12 відсотків). Громадський контроль за діяльністю Національної поліції України дозволяє завдяки специфічним ознакам форм його здійснення підвищити такий рівень довіри (задоволеність громадян наданням поліцейських послуг підвищується в разі, якщо поліція знає реальні потреби громадян у питанні забезпечення правопорядку).

Отже, мета дисертації полягає в тому, щоб на основі чинної законодавчої та підзаконної бази й узагальнення практики її застосування встановити теоретичні основи й особливості адміністративно-правових засад громадського контролю за діяльністю Національної поліції України й на основі цього здійснити пропозиції щодо вдосконалення таких засад.

Згідно з поставленою метою визначено такі основні **завдання** дослідження:

- розглянути громадський контроль за діяльністю поліції як об'єкт адміністративно-правового дослідження;
- проаналізувати чинну систему нормативно-правового забезпечення громадського контролю за діяльністю Національної поліції України;
- встановити поняття та ознаки громадського контролю за діяльністю Національної поліції України;
- визначити мету, завдання та принципи громадського контролю за діяльністю Національної поліції України;
- висвітлити основні інструменти (форми і методи) громадського контролю за діяльністю Національної поліції України;
- проаналізувати зарубіжний досвід адміністративно-правового забезпечення інституту громадського контролю за діяльністю Національної поліції України;
- встановити основні шляхи адміністративно-правових засад удосконалення системи правового забезпечення громадського контролю за діяльністю Національної поліції України.

Обрана тема дисертаційного дослідження спрямована на виконання основних положень Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2021 – 2025 роки, затвердженої постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 26 березня 2021 р. № 12-21.

Крім того, дисертація базується на наукових розробках, проведених у межах тематики Дніпровського державного університету внутрішніх справ, зокрема досліджень проблем адміністративного права, державотворення та правотворення в Україні.

Дисертація є одним із перших комплексних досліджень у галузі адміністративного права, присвячених громадському контролю за діяльністю Національної поліції України в умовах дії правового режиму воєнного стану та впливу повномасштабної збройної агресії росіян проти України.

Науково-теоретичне підґрунтя дослідження становлять фундаментальні доктрини провідних науковців з філології, філософії, теорії держави і права, адміністративного, кримінального права, державного управління й інших галузевих правових наук, зокрема й зарубіжних дослідників.

Нормативну основу дисертації становлять Конституція України, закони України, акти підзаконного характеру Президента України та Кабінету Міністрів України, Міністерства внутрішніх справ, внутрішні акти

Національної поліції України, що визначають основи та форми громадського контролю за діяльністю Національної поліції України.

Структурно дисертація складається зі вступу, трьох розділів, восьми підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатку.

У ході дослідження ми дійшли до формулювання деяких концептуальних положень і тез:

уперше:

– на основі аналізу положень Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023 – 2027 роки обґрунтовано необхідність нормативного закріплення вимог до представників громадянського суспільства, які залучаються до здійснення громадського контролю; доцільність законодавчого обмеження участі в інститутах громадського контролю осіб, стосовно яких встановлено факти колабораційної діяльності з державою-агресором, публічного заперечення територіальної цілісності України або глорифікації країни-агресора; необхідність впровадження фільтра правової доброчесності до суб'єктів громадського контролю як засобу нейтралізації гібридних загроз, спрямованих на підрив довіри до правоохоронної системи шляхом залучення недоброчесних осіб до наглядових механізмів;

– розглянуто можливості запровадження диференційованих обмежень щодо реалізації форм громадського контролю в умовах дії правового режиму воєнного стану, обґрунтовано необхідність відходу від загальнонаціональної заборони таких форм на користь локалізованого підходу з урахуванням безпекової ситуації в конкретних районах, де тривають бойові дії або здійснюються стабілізаційні заходи після деокупації, що дозволить уникнути довгострокової дезінтеграції громадянського суспільства від процесів демократичного нагляду за діяльністю органів публічної влади;

– на основі аналізу досвіду литовської правоохоронної системи запропоновано нормативне доповнення статті 86 Закону України «Про Національну поліцію» у вигляді нової частини, що встановлюватиме перелік інформації, яка не підлягає оприлюдненню у звітах про поліцейську діяльність, з метою забезпечення балансу між прозорістю дій поліції та захистом державної таємниці, презумпції невинуватості, прав та законних інтересів фізичних і юридичних осіб, а також недопущення розголошення відомостей, які можуть перешкоджати оперативній діяльності чи сприяти вчиненню правопорушень;

– обґрунтовано необхідність деталізації положень Закону України «Про Національну поліцію» стосовно громадського контролю шляхом розроблення підзаконного нормативного акта, у якому мають бути врегульовані типові форми контролю, його цілі, завдання, принципи, термінологічна база, критерії ефективності, гарантії незалежності суб'єктів громадського контролю, а також встановлено правові обмеження участі осіб, дії яких суперечать інтересам національної безпеки та демократичного правопорядку;

удосконалено:

– періодизацію розвитку інституту громадського контролю за діяльністю правоохоронних органів, ключовою віхою якої визначено 29 квітня 1918 року – дату ухвалення Конституції Української Народної Республіки як ключової точки цивілізаційного вибору української еліти на користь ліберально-демократичної моделі правової держави, що відкривала простір для становлення громадянського суспільства, а також виокремлено сучасний період, що починається з березня 2022 року і характеризується трансформацією механізмів громадського контролю в умовах воєнного стану, нормативним обмеженням його реалізації на користь забезпечення національної безпеки;

– формулювання поняття принципів громадського контролю за діяльністю поліції як фундаментальних і керівних засад, що визначають зміст механізму участі громадськості у контролі, та обґрунтовано доцільність їх класифікації на загальноправові, міжгалузеві, галузеві та інституційні, останні з яких поділяються на загальні й спеціальні, відповідно до рівня інституційної специфіки правовідносин;

– поняття громадського контролю за діяльністю поліції як адміністративно-правового механізму участі представників громадянського суспільства – індивідуальних або колективних суб'єктів – у виявленні недоліків у роботі Національної поліції, формулюванні рекомендацій щодо її вдосконалення, реалізації спільних проєктів й ініціюванні питань про висловлення недовіри керівникам поліції;

– наявні підходи до нормативного регулювання відкритих зустрічей керівників територіальних органів поліції з громадськістю як форми громадського контролю шляхом запровадження обов'язку інформування про результати вирішення раніше озвучених проблем, що дозволяє трансформувати ці зустрічі з формального інструменту комунікації у повноцінний механізм публічного контролю за ефективністю діяльності поліції;

дістало подальшого розвитку:

– напрями імплементації іноземного досвіду інформування громадськості про криміногенну ситуацію шляхом адаптації моделей на кшталт «карти злочинності» як цифрового сервісу з географічною візуалізацією статистичних даних із залученням технологій штучного інтелекту та оновленням інформації в реальному часі не лише на основі поліцейських звітів, але й інших джерел оперативної інформації;

– характеристика ключових ознак громадського контролю за діяльністю поліції, зокрема підкреслено його добровільний характер, відсутність відносин підпорядкування між суб'єктами контролю та поліцією, а також обґрунтовано, що в умовах воєнного стану окремі форми такого контролю можуть бути тимчасово обмежені з огляду на потреби національної безпеки і оборони.

Основні результати дисертації можуть бути використані у правотворчості, практичній діяльності, освітньому процесі та науковій діяльності. Вони доповідалися на науково-практичних конференціях та круглих столах.

Основні положення, сформульовані в дисертації, відображено у 8 наукових публікаціях, три з яких опубліковані в наукових фахових виданнях України, одна стаття – в іноземному фаховому виданні, у чотирьох тезах доповідей на науково-практичних конференціях та одному навчально-методичному виданні.

Такими є основні положення дисертації, які репрезентують теоретичне узагальнення й нове вирішення наукового завдання, що полягає у виробленні на підставі аналізу чинного законодавства та практики його реалізації, наукового доробку вітчизняних та іноземних дослідників шляхів поліпшення адміністративно-правових засад громадського контролю за діяльністю Національної поліції України.

Після доповіді Ващіліна Р.В. відбулася дискусія, під час якої здобувач відповів на запитання присутніх про структуру роботи, методологічну та теоретичну основу дослідження, висновки, отримані за підсумками виконаної наукової роботи.

Запитання Дзюби І.В.: Яким чином, на Вашу думку, громадський контроль впливає на ефективність діяльності Національної поліції України?

Відповідь: Дякую за запитання. У нашому дослідженні встановлено, власне, що метою громадського контролю за діяльністю Національної поліції України є забезпечення підзвітності та орієнтації поліцейської діяльності на інтереси суспільства, попередження відхилень від законності та недопущення конфліктів між державою і громадянами шляхом налагодження ефективної взаємодії. У дослідженні зазначається, що існує закономірність між взаємодією поліції та населення і ефективністю її діяльності. Деякі форми контролю допомагають становленню такої взаємодії. Наприклад, взаємодія між представниками поліції та органами місцевого самоврядування у питанні інформування про діяльність поліції відбувається також і на рівні дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад, які проводять відкриті зустрічі та гласні виступи щодо стану дотримання законності, боротьби зі злочинністю, охорони громадського порядку та результатів своєї діяльності на відповідній поліцейській дільниці із представниками громади, від яких, власне, поліцейські можуть отримати «фідбек» у вигляді критичних зауважень, шляхів вирішення деяких проблем громади, що стосуються надання поліцейських послуг, тощо. Підвищення ефективності кадрової політики у Національній поліції відбувається й за допомогою такої форми громадського контролю, як залучення громадськості до розгляду скарг на дії чи бездіяльність поліцейських.

Запитання Шаблистого В.В.: Ви неодноразово у дослідженні підкреслювали важливість дисертаційного дослідження для науки адміністративного права і для адміністративно-правового забезпечення громадського контролю за діяльністю поліції в контексті дії правового режиму воєнного стану і збройного конфлікту. Наведіть конкретний приклад запропонованих шляхів поліпшення нормативно-правового регулювання громадського контролю за таких умов.

Відповідь: Дякую за запитання. Унаслідок повномасштабної збройної агресії росіян у березні 2022 р. були внесені зміни в Закон України «Про Національну поліцію України», які обмежили більшість форм громадського контролю на час дії правового режиму воєнного стану. У нашому дослідженні у питанні обмеження різних форм громадського контролю наголошено на необхідності відійти від механічної заборони на всій території України деяких форм громадського контролю, натомість запровадити обмеження лише в тих районах чи областях України або громадах, на території яких точаться бойові дії або які були деокуповані, де тривалий час треба буде здійснювати стабілізаційні заходи із відновлення українського суверенітету та влади українського народу, українських органів влади, правосуддя. Наголошено також, що тривала заборона більшості форм громадського контролю може призвести в подальшому до негативних наслідків участі громадян у реалізації громадського контролю. Водночас згідно з новим Комплексним стратегічним планом реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023 – 2027 роки передбачено заходи сприяння активній участі громадянського суспільства у взаємодії з органами правопорядку, а обмеження більшості форм громадського контролю суперечить цілям стратегічного плану в питанні розвитку та посилення демократичного цивільного контролю.

Запитання Чалика В.Р.: У чому, на Вашу думку, полягають основні ознаки громадського контролю та що відрізняє такий контроль від інших видів контролю?

Відповідь: Дякую за запитання. Характерними ознаками, що відрізняють громадський контроль від інших видів контролю, є такі: 1) він здійснюється на добровільних засадах громадянами на безоплатній основі, на відміну від суб'єктів інших видів контролю; 2) суб'єктам громадського контролю не притаманний особливий адміністративно-правовий статус, який мають суб'єкти інших видів контролю на кшталт контролю з боку органів виконавчої влади; 3) громадський контроль безпосередньо покликаний захищати інтереси не держави, а суспільства; 4) більшість рішень, які реалізуються в контексті різних форм громадського контролю за діяльністю Національної поліції України, мають рекомендаційний характер і поліцейських може бути притягнуто до відповідальності іншими контролюючими органами лише на основі зазначених рішень; 5) держава не може змусити громадян здійснювати громадський контроль, вона лише може створити умови для того, щоб громадяни були зацікавлені здійснювати громадський контроль; 6) існує особлива нетипова взаємодія між підконтрольним органом та суб'єктами контролю, оскільки вони не перебувають у відносинах підпорядкування; 7) у випадку збройного конфлікту та запровадження правового режиму воєнного стану деякі форми громадського контролю можуть бути тимчасово припинені через міркування національної безпеки і оборони; 8) інформація, яку можуть отримати громадяни під час такого контролю, може зашкодити суспільним та національним інтересам безпеки.

Запитання Боняк В.О.: Сформулюйте, будь ласка, основні завдання, які стоять перед громадським контролем за діяльністю Національної поліції України.

Відповідь: Дякую за запитання. Основними завданнями, на нашу думку, є такі: забезпечення відкритості та прозорості у функціонуванні поліції шляхом інформування громадськості про напрями, результати та проблемні аспекти діяльності Національної поліції України; сприяння підвищенню ефективності правоохоронної діяльності шляхом конструктивної взаємодії з представниками громадянського суспільства з урахуванням потреб конкретних територіальних громад; формування і підтримка належного рівня суспільної довіри до Національної поліції як інституції, що служить інтересам громадян; а також контроль за дотриманням принципу законності, прав людини та недопущення зловживань у діяльності поліцейських органів.

Після відповідей на запитання було надано слово для оприлюднення висновку науковому керівнику Ващіліна Р.В. – **Бобрішовій Лілії Володимирівні** – доктору філософії в галузі права, заступнику начальника відділу забезпечення якості освіти Дніпровського державного університету внутрішніх справ, яка підкреслила, що здобувач обрав досить складну, дискусійну і водночас актуальну й важливу тему для свого наукового дослідження.

Зазначено, що дисертаційна робота Ващіліна Р.В. є результатом кропіткої науково-дослідної теоретичної діяльності. Проблематика діяльності правоохоронних органів, гарантій їх служінню інтересам суспільства набуває значної актуальності в умовах країн, які лише проходять етап становлення і розвитку демократичних інститутів. Приклад так званого пострадянського простору наглядно вказав нам, як швидко можуть країни знехтувати шансом побудувати цивілізовану демократичну країну, деградують до авторитарних і тоталітарних режимів. Подібна деградація відбувається також і завдяки повному контролю за правоохоронними органами обмеженого кола правлячої верхівки, міліції або поліції, які починають захищати інтереси не держави та суспільства, а окремих осіб. Прикладами таких країн є російська федерація, Білорусь. Громадський контроль за діяльністю поліції в Україні є запобіжником описаних процесів. На нашу думку, гарантом від переходу до авторитаризму в державі є громадянське суспільство, а громадський контроль за діяльністю поліції є чудовим механізмом, який визначає конкретні заходи й форми впливу громадянського суспільства на правоохоронців. Зазначимо актуальність тематики й у контексті того, що ад'юнкт підіймає важливу проблему обмеження більшості форм громадського контролю за діяльністю Національної поліції України в умовах дії правового режиму воєнного стану. Результати виконаного наукового дослідження таким чином становлять інтерес не лише для загальнотеоретичного наукового доробку у сфері громадського контролю за діяльністю Національної поліції України, але й можуть стати підґрунтям до зміни підходів від призупинення усіх форм громадського контролю на всій території України до адаптивного підходу, що передбачатиме відновлення

такого контролю на більшості території України. Тому, на нашу думку, тематика дослідження є актуальною, зміст дисертації становить інтерес для сучасної української науки адміністративного права.

Мета і завдання дисертаційного дослідження сформульовані досить коректно, а цілісність дослідження забезпечується належним структуруванням матеріалу дисертації, яке є досить логічним і таким, що відповідає меті та завданням дисертаційного дослідження.

Належний рівень достовірності та обґрунтованості результатів дисертаційного дослідження Ващіліна Р.В. забезпечується застосуванням усього спектру наукових підходів та методів пізнання складних юридичних явищ, зокрема таких, як: діалектичний підхід, формально-юридичний, історико-правовий, порівняльно-правовий, системно-структурний, функціональний та інші методи пізнання.

Нормативною основою роботи є Конституція України, законодавчі акти України, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, постанови Верховної Ради, акти Президента і Кабінету Міністрів України, нормативні акти Національної поліції України.

Науково-теоретичне підґрунтя дослідження становлять фундаментальні доктрини провідних науковців з філології, філософії, теорії держави і права, адміністративного, кримінального права, державного управління й інших галузевих правових наук, зокрема й зарубіжних дослідників.

У результаті проведеного дослідження наведені конкретні рекомендації та пропозиції щодо поліпшення здійснення громадського контролю за діяльністю Національної поліції України, особливо на основі зарубіжного досвіду на кшталт литовського, з метою уникнення формалізму під час здійснення контролю та його реального впливу на діяльність поліції.

Результатам дисертаційного дослідження Ващіліна Р.В. притаманний належний рівень наукової новизни, при цьому певні положення дисертантом сформульовані вперше, а низка вже відомих набула свого подальшого розвитку та вдосконалення.

Оцінюючи формальні якості дисертації, можна стверджувати, що вона виконана в основному з дотриманням наукового стилю, авторські позиції викладені досить чітко й переважно належним чином аргументовані. Результати дисертаційного дослідження належним чином висвітлені у достатній кількості наукових статей, а також пройшли апробацію на різноманітних наукових конференціях та інших заходах.

Логічно поєднаним та цілісним є зміст роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, восьми підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

Наукова новизна і практична цінність одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших у науці адміністративного права комплексних досліджень громадського контролю за діяльністю Національної

поліції України в нових реаліях повномасштабної збройної агресії та довготривалої дії на всій території України правового режиму воєнного стану.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що вони мають як науково-теоретичну, так і практичну сферу застосування. Положення та висновки дисертації можуть бути підґрунтям для напрацювання дієвих пропозицій і рекомендацій, спрямованих на вирішення проблем ефективного адміністративно-правового забезпечення громадського контролю за діяльністю Національної поліції України.

Повнота висвітлення результатів дослідження зумовлена тим, що основні положення та результати дисертації викладено в 4 наукових статтях, визначених як фахові з юридичних дисциплін, у 4 тезах доповідей на науково-практичних конференціях та одних навчально-методичних відеорекомендаціях.

До того ж слід зазначити наполегливу працю здобувача в процесі підготовки дисертації, попри те що вона здійснювалась паралельно з трудовою діяльністю; його досить високий рівень правової підготовки; володіння правовою термінологією; прагнення спрямувати основне зусилля в роботі на вдосконалення адміністративного законодавства щодо громадського контролю за діяльністю Національної поліції України.

Таким чином, підкреслила Бобрішова Л.В., дисертаційне дослідження Ващіліна Романа Вікторовича на тему «Адміністративно-правові засади громадського контролю за діяльністю Національної поліції України», являє собою закінчену науково-дослідну працю, яка відповідає науковій спеціальності, за якою вона виконана. Кваліфікаційна наукова праця містить низку нових науково-обґрунтованих результатів у галузі адміністративного права, які в сукупності сприяють вирішенню конкретних наукових завдань, має істотне значення для науки, відповідає вимогам постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а отже, робота може бути рекомендована до розгляду та захисту на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

Після цього слово було надано **рецензентам** наукової праці:

Доктор юридичних наук, професор Собакарь А.О. відзначив високий рівень наукового дослідження Ващіліна Р.В. Тема наукової роботи Ващіліна Романа Вікторовича є, безумовно, актуальною та своєчасною, оскільки налагодження ефективної взаємодії між суспільством і поліцією дозволить значно посилити результативність діяльності Національної поліції України, побудувати дієві механізми впливу на якість надання поліцейських послуг громадян та інститутів громадянського суспільства, що особливо важливо за часів дії правового режиму воєнного стану, коли українська держава й суспільство стикаються із багатьма викликами, у тому числі стосовно зростання рівня злочинності.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна відповідають рівню такого дослідження. Дисертація є одним із перших у науці адміністративного права комплексних досліджень адміністративно-правових засад громадського контролю за діяльністю Національної поліції України із урахуванням умов дії правового режиму воєнного стану. У результаті виконаного дослідження напрацьовано конкретні та дієві пропозиції стосовно поліпшення адміністративно-правового забезпечення громадського контролю за діяльністю Національної поліції.

На виконання завдань дослідження в межах дисертації розглянуто громадський контроль за діяльністю поліції як об'єкт адміністративно-правового дослідження, окреслені перспективні напрями наукових досліджень у сфері громадського контролю за діяльністю Національної поліції, а саме: проблематика реалізації форм громадського контролю в умовах дії правового режиму воєнного стану; функціонування громадського контролю в умовах післявоєнної відбудови та на деокупованих територіях; залучення громадян до такого контролю на деокупованих територіях; відповідність питань безпеки й доцільності обмеження форм громадського контролю, імовірного підходу до «зонування» територій України відповідно до ситуації із безпекою та відновлювати форми контролю в тих регіонах, які перебувають далеко від безпосереднього театру бойових дій); здійснено історико-правовий огляд формування інституту громадського контролю за діяльністю поліції (наведено періодизацію історії становлення інституту громадського контролю за діяльністю поліції); проаналізовано чинну систему нормативно-правового забезпечення громадського контролю за діяльністю Національної поліції України; встановлено поняття та ознаки громадського контролю за діяльністю Національної поліції України; визначено мету, завдання та принципи громадського контролю за діяльністю Національної поліції України; висвітлено основні інструменти (форми і методи) громадського контролю за діяльністю Національної поліції України; проаналізований зарубіжний досвід адміністративно-правового забезпечення інституту громадського контролю за діяльністю Національної поліції України та на його основі надані конкретні рекомендації щодо його втілення в Україні; встановлені основні шляхи адміністративно-правових засад удосконалення системи правового забезпечення громадського контролю за діяльністю Національної поліції України.

Загальне позитивне враження від поданого дослідження підкріплюється отриманими результатами, які характеризують його наукову новизну.

Обґрунтовано доцільність внесення змін у чинне законодавство, норми якого регулюють суспільні відносини у сфері громадського контролю за діяльністю поліції (щодо форм громадського контролю, необхідності деталізації положень Закону України «Про Національну поліцію» щодо громадського контролю шляхом розроблення підзаконного нормативного акта, у якому має бути врегульовано типові форми контролю, його цілі, завдання, принципи, термінологічну базу, критерії ефективності, гарантії незалежності

суб'єктів громадського контролю, а також встановлено правові обмеження участі осіб, дії яких суперечать інтересам національної безпеки та демократичного правопорядку.

Повнота висвітлення результатів дослідження зумовлена тим, що основні положення та результати дисертації викладено в 4 наукових статтях, визначених як фахові з юридичних дисциплін, а також у 4 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Дисертаційне дослідження виконане автором самостійно з використанням останніх досягнень теорії адміністративного права та процесу. Усі сформульовані в ньому положення, висновки та пропозиції обґрунтовані на основі особистих досліджень дисертанта. Для аргументації власних положень і висновків дослідник використовував напрацювання інших учених, належні посилання на які містяться в роботі.

Дисертацію оформлено відповідно до вимог, встановлених МОН України.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що вони мають як науково-теоретичну, так і практичну сферу застосування. Положення та висновки дисертації можуть бути підґрунтям для подальшого дослідження адміністративно-правових засад громадського контролю за діяльністю Національної поліції України.

Дискусійні положення дисертаційного дослідження. Загалом позитивно оцінюючи дисертацію Ваціліна Р.В., необхідно висловити ряд зауважень, звернути увагу на твердження, що викликають сумніви та можуть слугувати підґрунтям для дискусії під час її захисту:

1. У роботі автором визначаються завдання, форми громадського контролю за діяльністю Національної поліції України, зауважується на необхідності наявності вимог до осіб, яку будуть суб'єктами громадського контролю за діяльністю Національної поліції України, однак не наводиться система суб'єктів громадського контролю, визначення їх повноважень і статусу.

2. Автор достатньо ґрунтовно аналізує різні елементи взаємодії українського населення та правоохоронних органів, що виконували поліцейські функції в межах багатьох різних держав, однак не згадує досвід такої взаємодії у XIX ст. на українських землях в Австрійській та Австро-Угорській імперіях.

3. Автором проаналізований значний обсяг наукових праць українських дослідників, водночас, на нашу думку, необхідно активніше залучати праці іноземних дослідників у сфері громадського контролю за діяльністю поліції.

4. Недостатньо розкритою є, на нашу думку, наведена теза дослідника в підрозділі 2.3 про необхідність законодавчого закріплення переліку конкретних підстав/умов/мотивів прийняття резолюції недовіри керівникові органу поліції, а саме слушно навести перелік таких підстав із їх обґрунтуванням.

Висловлені зауваження не впливають на позитивну оцінку виконаної роботи й викликані швидше наявністю новаторських ідей, а також складністю обраного предмета наукового аналізу.

На підставі викладеного слід резюмувати, що дисертація «Адміністративно-правові засади громадського контролю за діяльністю

Національної поліції України» є завершеною самостійною працею, в якій отримано ряд нових науково обґрунтованих теоретичних результатів, що в сукупності вирішують конкретне наукове завдання, що полягає в поліпшенні чинного законодавства у сфері здійснення громадського контролю за діяльністю Національної поліції України. Вона відповідає вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 та вимогам постанови Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її автор – Ващілін Роман Вікторович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

Доктор юридичних наук, професор Миронюк Р.В. відзначив достатній фаховий рівень дисертаційного дослідження, виконаного Ващіліним Р.В. Миронюк Р.В. зазначив, що після 2022 року всі державні інституції та загалом українське суспільство перебуває в новій реальності та живе у складних умовах збройного конфлікту та дії правового режиму воєнного стану. У час, коли обмежуються заради національної безпеки і оборони деякі права і свободи громадян, особливо важливим є питання громадського контролю за правоохоронними органами, потрібні для держави інститути, які підтримуватимуть демократичний режим у державі та допомагатимуть розвитку й діяльності органів державної влади відповідно до принципів верховенства права, демократії тощо. Тому обрана Ващіліним Р.В. тематика є актуальною в наш час. Автором вдало та доцільно висвітлено досліджувану проблематику за рахунок аналізу норм чинного законодавства, що стосується громадського контролю, і наведення конкретних пропозицій щодо його поліпшення у підрозділах дисертаційного дослідження.

Окрім того, сучасна науково-теоретична база проблематики адміністративно-правових засад громадського контролю за діяльністю Національної поліції України поповнена теоретичними напрацюваннями автора щодо понятійно-категоріальних питань поняття «громадський контроль за діяльністю Національної поліції України», мети громадського контролю за діяльністю Національної поліції України щодо ознак громадського контролю за діяльністю Національної поліції України, які виділяють його з-поміж інших видів контролю, завдань такого контролю. Цінною є й історико-правова наукова розвідка ад'юнкта та розкриття змісту важливих історичних правових актів, які були прийняті на території України та стосувалися загалом цивілізаційного вибору українського народу щодо руху до правової демократичної держави.

Загальнотеоретична конструкція поданого матеріалу сформульована з урахуванням сучасних вимог, нових ідей і тенденцій. Ващілін Р.В. досягає вирішення поставлених у дисертації завдань за допомогою загальнонаукових та спеціальних методів дослідження.

Можна впевнено стверджувати, що дисертантом правильно окреслено об'єкт і предмет дослідження, що дало змогу досягти значних теоретичних і

практичних результатів, які мають важливе значення для подолання проблем, пов'язаних зі здійсненням громадянами та інститутами громадянського суспільства громадського контролю за допомогою різних його форм, закріплених Законом України «Про Національну поліцію».

Загалом рукопис дисертації Р.В.Ващіліна є завершеною науковою працею, що характеризується єдністю змісту й логіки викладення, а також свідчить про значний особистий внесок у розвиток юридичної науки.

Структура дисертації є логічно довершеною, мова та стиль викладення матеріалу є науковими. Автор повною мірою розкрив зміст основних положень дисертації, що визначені межами предмета дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що робота є однією з перших спроб комплексно, із застосуванням сучасних методів пізнання, урахуванням новітніх досягнень науки адміністративного права визначити сутність та особливості адміністративно-правового забезпечення громадського контролю за діяльністю Національної поліції України.

Загальне позитивне враження від дисертації Ващіліна Р.В. акцентується її змістом, об'єктом, предметом, методами дослідження, а також положеннями й висновками, які характеризують її наукову новизну.

У межах дисертаційного дослідження Ващіліна Р.В. здійснено актуальне наукове узагальнення теоретичних підходів та практичних проблем, пов'язаних зі здійсненням громадського контролю за діяльністю Національної поліції в умовах дії правового режиму воєнного стану.

Оцінюючи науковий рівень дисертації та наукових публікацій здобувача, слід зазначити, що дослідження є структурованим, логічним, послідовним, відповідає заявленій меті та поставленим завданням у роботі.

Ознайомившись із дисертацією здобувача, а також публікаціями за темою дослідження, можна сказати, що достовірність і наукова новизна отриманих результатів не викликає сумніву. Кожний розділ дисертації завершується достатньо узагальненими висновками, що розкривають основні наукові досягнення, що, на думку автора, заслуговують на увагу.

Заслужують на підтримку наукові положення щодо позитивних та слабких сторін нормативного забезпечення форм громадського контролю, зокрема, положення статті 86 Закону України «Про Національну поліцію» реалізують принципи відкритості та прозорості діяльності поліції, однак не містять механізмів перевірки достовірності поданої у звітах інформації й зауважено, що громадськість не наділена повноваженнями контролювати відповідність звітних даних фактичному стану справ, що знижує ефективність громадського контролю як інструмента публічного нагляду, позитивним аспектом статті 87 є встановлення високого кворуму – не менше ніж дві третини від складу депутатів відповідної місцевої ради – для прийняття резолюції недовіри керівнику органу поліції, що є запобіжником політичного тиску на діяльність поліції та ін.

Слушним є розуміння переліку принципів громадського контролю за діяльністю Національної поліції України: незалежності суб'єктів громадського контролю; об'єктивності та достовірності; добровільності суб'єктів

громадського контролю та безоплатності за здійснення контролю; невтручання в оперативну діяльність поліції; пріоритету інтересів суспільства; принципу забезпечення безпеки поліцейських та суб'єктів контролю; принципу лояльності до української держави й суспільства суб'єктів контролю.

Достатній рівень наукової обґрунтованості результатів виконаного дослідження, що в концентрованому вигляді знайшли відображення у сформульованих здобувачем наукових положеннях, висновках і рекомендаціях, забезпечений застосуванням комплексу наукових методів, що відповідають об'єкту, предмету, меті й завданням дослідження; здійсненням публікації наукових статей у 4 фахових виданнях та апробації основних ідей дослідження на 4 науково-практичних заходах.

Водночас у дисертації виявлено окремі лексичні, граматичні, орфографічні помилки, логічні неточності викладення матеріалу в деяких підрозділах та висновках до розділів, які не мають принципового характеру, можуть бути легко усунуті та не впливають на зміст дисертації.

Загалом, визнаючи належний науково-теоретичний рівень роботи Ваціліна Р.В. та її практичну важливість, слід зауважити, що це не виключає наявності критичних зауважень до окремих висновків та пропозицій автора, а саме:

1. Сильною стороною дослідження є наведення принципів громадського контролю за діяльністю Національної поліції України. Водночас, на нашу думку, слушно було навести конкретні приклади нормативного їх закріплення у чинному українському законодавстві.

2. У підрозділі 3.1 «Зарубіжний досвід адміністративно-правового забезпечення інституту громадського контролю за діяльністю Національної поліції України» дисертантом приділено багато уваги досвіду Польщі, Литви, деяких держав Європейського континенту, однак зовсім не розглядається досвід азійських країн у питанні громадського контролю, досвід використання інноваційних технологій такими країнами, як Японія або Південна Корея.

3. У підрозділі 2.2 «Мета, завдання та принципи громадського контролю за діяльністю Національної поліції України» автором наводяться основні завдання, поставлені перед громадським контролем за діяльністю Національної поліції України, але не розкривається, які завдання мають виконуватися, якими суб'єктами контролю і з використанням конкретних форм громадського контролю.

Незважаючи на наведені зауваження, ознайомлення з дисертацією Ваціліна Р.В. дає підстави для її позитивної оцінки, а зауваження не знижують наукової цінності дослідження, мотивують та спрямовують подальше наукове розроблення обраного здобувачем напряму наукового пошуку та мають потенціал для застосування в освітньому процесі, нормотворчій діяльності та практичній роботі.

На підставі викладеного вище можна зробити висновок, що дисертація Ваціліна Р.В. на тему «Адміністративно-правові засади громадського контролю за діяльністю Національної поліції України» являє собою закінчену науково-дослідну працю, яка відповідає науковій спеціальності, за якою вона

виконана. Робота є завершеним самостійним дослідженням, має наукову новизну та практичну спрямованість, містить низку нових науково-обґрунтованих результатів у галузі адміністративного права, відповідає вимогам Наказу МОН України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та Постанови Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а отже, робота може бути рекомендована до розгляду та захисту на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Доктор юридичних наук, доцент Резворович К.Р. відзначила актуальність теми дисертаційного дослідження, правильність обраних методів дослідження з урахуванням поставленої мети, а також об'єкта та предмета дослідження. Резворович К.Р. наголосила, що робота має наукову новизну, адже автором вироблено ряд пропозицій щодо поліпшення адміністративно-правових засад громадського контролю за діяльністю Національної поліції. Загалом дисертація Ващіліна Р.В. на тему «Адміністративно-правові засади громадського контролю за діяльністю Національної поліції України» є завершеною науковою працею, відповідає всім вимогам, які висувуються до такого виду робіт та може бути рекомендована до разової спеціалізованої вченої ради для захисту.

Доктор юридичних наук, професор Шаблистий В.В. відзначив, що дисертаційне дослідження виконане якісно, на високому науковому рівні, отримані результати є об'єктивними. Позитивним моментом роботи є вміння автора обґрунтовувати власну думку, проводити наукову дискусію з ученими, послідовно, логічно та системно викладати матеріал.

Структурно вдалою є побудова змісту дисертації. Переконливими варто назвати загальні висновки, у яких показаний ступінь вирішеності проблеми, визначений у вступі до роботи.

Дисертаційне дослідження Ващіліна Р.В. виконане відповідно до вимог МОН України. Автор дослідження має достатню кількість наукових статей у фахових виданнях та опублікованих тез виступів на конференціях. Дисертаційна робота виконана самостійно, має комплексний і завершений характер.

Здобувач акцентував увагу на окремих положеннях роботи, що заслуговують на увагу, є цікавими та ґрунтовними. Актуальність, завдання, наукова новизна та висновки загалом відповідають вимогам, встановленим МОН України. Але водночас окремі положення мають спірний характер та потребують уточнення, зокрема, є потреба у більшому застосуванні в роботі емпіричного матеріалу – результатів узагальнення судової практики розгляду справ примусового виконання судових рішень та рішень інших органів.

Загалом результати дисертаційного дослідження мають, безумовно, як теоретичне, так і практичне значення. Тому дисертаційна робота Ващіліна Р.В. на тему «Адміністративно-правові засади громадського контролю за діяльністю

Національної поліції України» підготовлена на достатньому науковому та методологічному рівні і загалом заслуговує на позитивну оцінку, тому може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Доктор юридичних наук, професор Логвиненко Б.О. наголосив на тому, що питання участі інститутів громадського суспільства у контролі за правоохоронними органами особливо важливе на так званому пострадянському просторі, оскільки тривалий час перебування у тоталітарній державі не сприяло становленню сприятливих для суспільства правоохоронних органів за ліпшими зразками цивілізованих демократичних держав, тому обрана тематика є актуальною для сьогоденних реалій державного розвитку України.

Робота відповідає вимогам МОН України, встановленим для робіт такого виду. Дисертант виконав завдання, поставлені на початку дослідження, яке присвячене вирішенню актуальної теми для суспільства та держави в цілому. Отже, дисертація Ващіліна Р.В. на тему «Адміністративно-правові засади громадського контролю за діяльністю Національної поліції України» є завершеною, самостійною науковою працею та може бути рекомендована до публічного захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 Право.

Доктор юридичних наук, професор Кононець В.П. вказала на актуальність теми, високий рівень роботи і зазначила, що зміст дисертації загалом характеризується досить високим теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань, самостійністю і цілісністю проведеного дослідження, що дозволило досягти поставленої мети, виконати дослідницькі завдання й повністю розкрити тему дослідження. Дисертаційне дослідження Ващіліна Романа Вікторовича на тему «Адміністративно-правові засади громадського контролю за діяльністю Національної поліції України» підготовлено на достатньому науковому та методологічному рівні й може бути рекомендовано до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 Право.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Ващіліна Романа Вікторовича на тему «Адміністративно-правові засади громадського контролю за діяльністю Національної поліції України», поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право

Обґрунтування вибору теми дослідження. Національна поліція України є безсумнівно ключовою інституцією в системі правоохоронних органів, від неї залежить забезпечення охорони прав і свобод людини, поліцейські протидіють злочинності, підтримують публічну безпеку й порядок. Спираючись на такі важливі сфери, поліцейські наділені широким спектром повноважень, у тому числі застосування примусу тощо. Водночас відповідно до важливих та фундаментальних завдань і покладених повноважень перед Національною поліцією постає значна відповідальність перед суспільством та державою. Тому

реформування Національної поліції України за кращими стандартами держав ЄС та загалом правових держав із розвиненою демократією та сталим сформованим ефективним інститутом поліції є одним із найважливіших завдань сьогоденності, виконання якого також може бути індикатором готовності України до наступного етапу євроінтеграції тощо.

Зазначаючи тему завдань і повноважень поліцейських, важливим питанням є налагодження дієвого адміністративно-правового механізму контролю за діяльністю поліції. Магістральною лінією наразі є побудова за кращими демократичними практиками (на противагу радянській каральній традиції органів, які нібито мали за мету підтримувати правопорядок у державі) інституту саме громадянського контролю за діяльністю Національної поліції України. Тому в умовах лише становлення як інституту поліції загалом, так і громадського контролю за її діяльністю визначена тематика дисертаційного дослідження становить значний інтерес для сучасної науки адміністративного права, поліцейстики зокрема. Сучасна наука адміністративного права потребує у фундаментальних та систематичних дослідженнях задля узагальнення та аналізу наявного стану адміністративно-правового регулювання громадського контролю за діяльністю Національної поліції України, шляхів його поліпшення.

У сучасних умовах повномасштабної збройної агресії росіян проти України та дії правового режиму воєнного стану держава має балансувати між необхідністю обмеження деяких прав громадян, у тому числі й щодо здійснення громадського контролю за діяльністю Національної поліції України та подальшим розвитком державних інститутів за демократичним зразком країн зі сталими інститутами демократії. Поліція є частиною сектору безпеки і оборони, за яким відповідно до західної теорії має бути потужний цивільний демократичний контроль, тому проблематика громадського контролю за діяльністю поліції в умовах воєнного стану набуває особливої важливості через, власне, головну мету України, тобто євроінтеграційний рух, а також у зв'язку з потребою в контролі за діяльністю силового сектору в ситуації, коли йому надані додаткові повноваження.

Хоча проблематика, визначена в дисертаційному дослідженні, й окреслюється у працях вітчизняних та зарубіжних дослідників, таких як: Л. Гапоненко, А. Ключко, В. Кравчук, С. Медведенко, Р. Миронюк, О. Терещук, В. Собина та інші, сучасний науковий доробок з адміністративного права потребує нового системного та фундаментального дисертаційного дослідження, оскільки література здебільшого репрезентована або окремою проблематикою в науковій періодиці, або підручниками чи посібниками тощо. Тому необхідно саме на рівні дисертації комплексно проаналізувати теоретичні основи адміністративно-правових засад громадського контролю за діяльністю Національної поліції України та відповідно до такого аналізу встановити подальші шляхи вдосконалення адміністративно-правового забезпечення громадського контролю за діяльністю Національної поліції України.

Сучасний науковий доробок з проблематики адміністративно-правових засад громадського контролю за діяльністю Національної поліції України

розглядається в контексті загальної проблематики громадського контролю за органами виконавчої влади або за правоохоронними органами, також у дослідженнях, присвячених взаємодії правоохоронних органів із громадськістю. Серед таких дисертаційних досліджень останніх років варто назвати такі: докторська дисертація С. Денисюка «Громадський контроль за правоохоронною діяльністю в Україні: адміністративно-правові засади» (2010); дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук О. Поклада «Громадський контроль за діяльністю поліції» (2018); дисертація доктора філософії С. Медведенка «Адміністративно-правові основи взаємодії Національної поліції України з громадськістю в правоохоронній діяльності» (2020); докторська дисертація В. Василенка «Адміністративно-правове забезпечення громадського контролю за діяльністю Національної поліції» (2021); дисертація доктора філософії Н. Лебедевої «Адміністративно-правове регулювання взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства» (2021); дисертація доктора філософії В. Кейдалюка «Нормативно-правові засади взаємодії Національної поліції України з громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості» (2024). Зауважимо, що в науковому середовищі є дисертаційні дослідження, присвячені громадському контролю за діяльністю поліції, водночас цей інститут є динамічним і таким, що швидко розвивається, виникають нові проблеми, пов'язані з технологічним розвитком і необхідністю його впровадження. Також 2022 року реальність для України змінилася, необхідно здійснювати наукові дослідження, ураховуючи вплив збройного конфлікту та дію правового режиму воєнного стану.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Обрана тема дисертаційного дослідження спрямована на виконання основних положень Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2021 – 2025 роки, затвердженої постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 26 березня 2021 р. № 12-21.

Мета і завдання дослідження. Мета дисертації полягає в тому, щоб на основі чинної законодавчої та підзаконної бази й узагальнення практики її застосування встановити теоретичні основи й особливості адміністративно-правових засад громадського контролю за діяльністю Національної поліції України й на основі цього здійснити пропозиції щодо вдосконалення таких засад.

Згідно з поставленою метою визначено такі основні **завдання** дослідження:

- розглянути громадський контроль за діяльністю поліції як об'єкт адміністративно-правового дослідження;
- здійснити історико-правовий огляд формування інституту громадського контролю за діяльністю поліції;
- проаналізувати чинну систему нормативно-правового забезпечення громадського контролю за діяльністю Національної поліції України;
- встановити поняття та ознаки громадського контролю за діяльністю Національної поліції України;

- визначити мету, завдання та принципи громадського контролю за діяльністю Національної поліції України;
- висвітлити основні інструменти (форми і методи) громадського контролю за діяльністю Національної поліції України;
- проаналізувати зарубіжний досвід адміністративно-правового забезпечення інституту громадського контролю за діяльністю Національної поліції України;
- встановити основні шляхи адміністративно-правових засад удосконалення системи правового забезпечення громадського контролю за діяльністю Національної поліції України.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини щодо громадського контролю за діяльністю Національної поліції України.

Предметом дослідження є адміністративно-правові засади громадського контролю за діяльністю Національної поліції України.

Методи дослідження. Методологічне підґрунтя дослідження згідно з об'єктом, предметом, метою і завданнями становлять методи наукового пізнання, порівняльно-правовий, статистичний, системно-структурний, структурно-функціональний, метод наукового аналізу та узагальнення, хронологічний тощо. Серед методів і прийомів наукового пізнання дисертаційного дослідження застосовувався комплекс вузькоспеціальних та загальнонаукових методів. Задля досягнення визначених перед дисертаційним дослідженням мети і завдань, для обґрунтування сформульованих висновків застосовувалися такі методи: *діалектичний* – задля визначення теоретичних основ і нормотворчих положень у сфері громадського контролю за діяльністю поліції, задля встановлення ознак і явищ, необхідних для існування громадського контролю в державі, для визначення сильних сторін і недоліків чинного законодавства, яке регулює питання громадського контролю за діяльністю поліції (підрозділи 1.1 – 1.3; 2.1, 2.3, 3.2); *систематизації* – задля визначення завдань, функцій, повноважень, принципів, ознак громадського контролю за діяльністю поліції, задля встановлення системи нормативно-правових актів, які регулюють функціонування громадського контролю, класифікації наукового доробку, де розкривається проблематика громадського контролю (підрозділи 1.1, 1.3, 2.1 – 2.3) та шляхів удосконалення правового забезпечення громадського контролю за діяльністю поліції, узагальнення зарубіжного досвіду окресленого питання (підрозділи 3.1, 3.2); *структурно-функціональний* – для дослідження зовнішньо- та внутрішньоорганізаційних засад громадського контролю за діяльністю поліції (підрозділи 2.1 – 2.3); *порівняльно-правовий* – для порівняння зарубіжного та вітчизняного досвіду громадського контролю за діяльністю поліції (підрозділ 3.1); *аналітичний* – для обґрунтування необхідності внесення змін до чинного законодавства, норми якого регулюють громадський контроль за діяльністю Національної поліції України (підрозділи 1.1 – 1.3, 2.1 – 2.3, 3.1, 3.2); *аналізу, синтезу, індукції, дедукції* тощо – для дослідження нормативно-правових актів, матеріалів аналітичного та статистичного характеру, концепцій і теорій, які стосуються

проблематики теми дисертаційного дослідження (підрозділи 1.1 – 1.3, 2.1 – 2.3, 3.1, 3.2).

Науково-теоретичне підґрунтя дослідження становлять фундаментальні доктрини провідних науковців з філології, філософії, теорії держави і права, адміністративного, кримінального права, державного управління й інших галузевих правових наук, зокрема й зарубіжних дослідників.

Нормативну основу дисертації становлять Конституція України, закони України, акти підзаконного характеру Президента України та Кабінету Міністрів України, Міністерства внутрішніх справ, внутрішні акти Національної поліції України, що визначають основи та форми громадського контролю за діяльністю Національної поліції України.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертаційне дослідження є першою працею, яка комплексно та системно розглядає адміністративно-правові аспекти громадського контролю за діяльністю поліції з урахуванням особливостей його здійснення в умовах воєнного стану.

У ході дослідження ми дійшли до формулювання деяких концептуальних положень і тез, що будуть винесені на захист:

уперше:

– на основі аналізу положень Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023 – 2027 роки обґрунтовано необхідність нормативного закріплення вимог до представників громадянського суспільства, які залучаються до здійснення громадського контролю; доцільність законодавчого обмеження участі в інститутах громадського контролю осіб, стосовно яких встановлено факти колабораційної діяльності з державою-агресором, публічного заперечення територіальної цілісності України або глорифікації країни-агресора; необхідність впровадження фільтра правової доброчесності до суб'єктів громадського контролю як засобу нейтралізації гібридних загроз, спрямованих на підрив довіри до правоохоронної системи шляхом залучення недоброчесних осіб до наглядових механізмів;

– розглянуто можливості запровадження диференційованих обмежень щодо реалізації форм громадського контролю в умовах дії правового режиму воєнного стану, обґрунтовано необхідність відходу від загальнонаціональної заборони таких форм на користь локалізованого підходу з урахуванням безпекової ситуації в конкретних районах, де тривають бойові дії або здійснюються стабілізаційні заходи після деокупації, що дозволить уникнути довгострокової дезінтеграції громадянського суспільства від процесів демократичного нагляду за діяльністю органів публічної влади;

– на основі аналізу досвіду литовської правоохоронної системи запропоновано нормативне доповнення статті 86 Закону України «Про Національну поліцію» у вигляді нової частини, що встановлюватиме перелік інформації, яка не підлягає оприлюдненню у звітах про поліцейську діяльність, з метою забезпечення балансу між прозорістю дій поліції та захистом державної таємниці, презумпції невинуватості, прав та законних інтересів

фізичних і юридичних осіб, а також недопущення розголошення відомостей, які можуть перешкоджати оперативній діяльності чи сприяти вчиненню правопорушень;

– обґрунтовано необхідність деталізації положень Закону України «Про Національну поліцію» стосовно громадського контролю шляхом розроблення підзаконного нормативного акта, у якому мають бути врегульовані типові форми контролю, його цілі, завдання, принципи, термінологічна база, критерії ефективності, гарантії незалежності суб'єктів громадського контролю, а також встановлено правові обмеження участі осіб, дії яких суперечать інтересам національної безпеки та демократичного правопорядку;

удосконалено:

– періодизацію розвитку інституту громадського контролю за діяльністю правоохоронних органів, ключовою віхою якої визначено 29 квітня 1918 року – дату ухвалення Конституції Української Народної Республіки як ключової точки цивілізаційного вибору української еліти на користь ліберально-демократичної моделі правової держави, що відкривала простір для становлення громадянського суспільства, а також виокремлено сучасний період, що починається з березня 2022 року і характеризується трансформацією механізмів громадського контролю в умовах воєнного стану, нормативним обмеженням його реалізації на користь забезпечення національної безпеки;

– формулювання поняття принципів громадського контролю за діяльністю поліції як фундаментальних і керівних засад, що визначають зміст механізму участі громадськості у контролі, та обґрунтовано доцільність їх класифікації на загальноправові, міжгалузеві, галузеві та інституційні, останні з яких поділяються на загальні й спеціальні, відповідно до рівня інституційної специфіки правовідносин;

– поняття громадського контролю за діяльністю поліції як адміністративно-правового механізму участі представників громадянського суспільства – індивідуальних або колективних суб'єктів – у виявленні недоліків у роботі Національної поліції, формулюванні рекомендацій щодо її вдосконалення, реалізації спільних проєктів й ініціюванні питань про висловлення недовіри керівникам поліції;

– наявні підходи до нормативного регулювання відкритих зустрічей керівників територіальних органів поліції з громадськістю як форми громадського контролю шляхом запровадження обов'язку інформування про результати вирішення раніше озвучених проблем, що дозволяє трансформувати ці зустрічі з формального інструменту комунікації у повноцінний механізм публічного контролю за ефективністю діяльності поліції;

дістало подальшого розвитку:

– напрями імплементації іноземного досвіду інформування громадськості про криміногенну ситуацію шляхом адаптації моделей на кшталт «карти злочинності» як цифрового сервісу з географічною візуалізацією статистичних даних із залученням технологій штучного інтелекту та

оновленням інформації в реальному часі не лише на основі поліцейських звітів, але й інших джерел оперативної інформації;

– характеристика ключових ознак громадського контролю за діяльністю поліції, зокрема підкреслено його добровільний характер, відсутність відносин підпорядкування між суб'єктами контролю та поліцією, а також обґрунтовано, що в умовах воєнного стану окремі форми такого контролю можуть бути тимчасово обмежені з огляду на потреби національної безпеки і оборони.

Особистий внесок здобувача. Викладені в науковій роботі положення, що виносяться на захист, є результатом самостійної праці автора дисертації. Наукові ідеї та розробки, які належать співавторам наукових публікацій, у дисертаційному дослідженні не використовувались.

Практичне значення одержаних результатів визначається можливістю їх використання у:

– *науковій діяльності* – для подальшого розроблення наукових питань щодо дослідження теоретичних та прикладних аспектів громадського контролю за діяльністю Національної поліції;

– *законодавчій діяльності* – для розроблення і вдосконалення нормативних актів, спрямованих на поліпшення нормативного регулювання громадського контролю за діяльністю Національної поліції України;

– *практичній діяльності* – для вдосконалення форм контролю за діяльністю поліцейських та підвищення ефективності механізмів контролю;

– *освітньому процесі* – положення та висновки дисертації можуть використовуватися під час викладання навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності», «Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції», «Актуальні проблеми захисту та дотримання прав людини в правоохоронній діяльності», «Поліцейська діяльність» у Дніпровському державному університеті внутрішніх справ.

Апробація матеріалів дисертації. Результати дисертаційного дослідження загалом, окремих її аспектів, одержані узагальнення і висновки оприлюднено на міжнародних, всеукраїнських та регіональних науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах, зокрема: Перспективні напрямки розвитку юридичної науки у XXI сторіччі: міжнародна науково-практична конференція» (м. Київ, 17–18 лютого 2021 року); Перспективні напрямки розвитку юридичної науки у 21-му сторіччі: міжнародна науково-практична конференція (м. Київ, 14–15 червня 2022 року); Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти: міжнародна науково-практична конференція (м. Дніпро, 15 березня 2024 року); Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти: міжнародна науково-практична конференція (м. Дніпро, 21 березня 2025 року).

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається із основної частини, вступу, трьох розділів, що об'єднують вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

**Список публікацій здобувача за темою дисертації,
у яких опубліковані основні наукові результати дисертації:**

1. Ващілін Р.В. Адміністративно-правовий аспект поняття громадського контролю за діяльністю поліції. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2021. Випуск 6. Том 2. С. 178 – 183.
2. Ващілін Р.В. Громадський контроль за діяльністю поліції в зарубіжних державах. *Перспективні напрямки розвитку юридичної науки у XXI сторіччі*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 17 – 18 лютого 2021 р. Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2021. С. 40 – 43.
3. Ващілін Р.В. Принципи громадського контролю за діяльністю Національної поліції України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. № 4. С. 386 – 392.
4. Vashchilin, Roman. System of regulatory and legal acts that ensure public control over police activities. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2022. № 11. Р. 76 – 80.
5. Ващілін Р.В. Класифікація принципів громадського контролю. *Перспективні напрямки розвитку юридичної науки у 21-му сторіччі*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 14 – 15 червня 2022 р. Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2022. С. 21 – 23.
6. Оформлення ДТП без постраждалих: Навчально-методичні відеорекомендації / Кол. авторів: О. Юнін, О. Камишанський, А. Собакарь, Р. Ващілін та ін. Дніпро: Дніпроп. держ. унт внутр. справ, 2023.
7. Ващілін Р. В. Доцільність обмежень громадського контролю за діяльністю поліції під час воєнного стану. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти* : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 15 березня 2024 р.); у 2-х ч. Ч. I. Дніпро : ДДУВС, 2024. С. 459 – 461.
8. Ващілін Р.В. Мета та завдання громадського контролю за діяльністю Національної поліції України. *Науковий вісник Дніпровського державного університету внутрішніх справ*. 2024. № 4. С. 205 – 211.
9. Ващілін Р. В. Стратегічні орієнтири вдосконалення системи правового забезпечення громадського контролю за діяльністю Національної поліції України. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти* : матеріали XIX Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 21 березня 2025 р.); у 2-х ч. Ч. I. Дніпро : ДДУВС, 2025. С. 451 – 454.

Характеристика особистості здобувача. Ващілін Роман Вікторович, 1984 року народження, громадянин України, освіта вища. У 2005 р. закінчив Юридичну академію МВС України, в ОВС з 15.08.2001 року. З 07.11.2015 року – Чечелівське відділення поліції Дніпровського відділу поліції ГУНП в Дніпропетровській області / начальник чергової частини. З 04.2017 року – Головне управління Національної поліції в Дніпропетровській області, Дніпровський відділ поліції, Шевченківське відділення поліції / заступник начальника. З 01.09.2021 року направлений на навчання до ад'юнктури ДДУВС з ГУНП Дніпропетровської області. З 25.05.2025 року – Головне управління

Національної поліції в Дніпропетровській області / дільничний офіцер поліції. З 2021 року і дотепер – аспірант кафедри адміністративного права і процесу Дніпровського державного університету внутрішніх справ. Освітньо-наукову програму підготовки на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право завершив у вересні 2024 року.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана грамотно, у ній дотримано норми сучасної української мови, правильно вжито наукові терміни. Кожний із розділів, підрозділів та пунктів побудовані в логічній послідовності. Усе це забезпечує легкість і доступність сприйняття викладених у дисертації положень.

У результаті попередньої експертизи дисертації Ващіліна Р.В. і повноти публікацій основних результатів дослідження

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Ващіліна Романа Вікторовича на тему «Адміністративно-правові засади громадського контролю за діяльністю Національної поліції України».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Ващіліна Романа Вікторовича на тему «Адміністративно-правові засади громадського контролю за діяльністю Національної поліції України» відповідає спеціальності 081 Право та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), пп. 6, 7, 8 постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії».

3. Рекомендувати Ващіліну Роману Вікторовичу звернутись до Вченої ради Дніпровського державного університету внутрішніх справ із заявою щодо утворення разової спеціалізованої вченої ради.

Головуючий засідання –
професор кафедри
адміністративного права і процесу
Навчально-наукового інституту
підготовки фахівців для підрозділів
превентивної діяльності НПУ
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор
_____.2025

Борис ЛОГВИНЕНКО